

1. viðgerð av lógini um fritíð við lön varð umrødd á tingi hósdagin. Tveir timar fóru til hesa 1. viðgerð. Nú er málið í arbeiðsmarknaðarnevndini, har Óssur av Steinum er formaður

Hann helt, at hetta átti at verið rættað og visti m.a. á eitt gamalt uppskot frá fólka-flokkinum, har skotið hevði verið upp at skipa lönarseðil-in soleiðis, at fleiri upplýsingar kundu setast á hann, soleiðis at tað sást í hvussu langa tíð ein hevur vunnið sær tann og tann peningin. Tá varð sagt, at hetta var sra sera torført at praktisera.

— Eg haldi framvegis, at tað hevði komið nógvum lön-takarum væl við, um hetta hevði verið broytt, legði Ólaf Olsen aftrat. Hann helt, at hetta hevði verið ein stór hjálp hjá teimum, sum hava rættiliga ójavnna lön.

Annars segði Ólaf Olsen, at vit eiga ikki at gera lógir fyri eithvørt fyrirbígdi í hesum samfelag. — Vit eiga at hava sum stavnhalð, at hava so fáar lógir sum gjørligt, segði hann.

Hann visti eisini á, at landsstýrið við hesi lógini leggur seg út í lönarvirk-skipti, sum longu eru avtalað á arbeiðsmarknaðinum, og visti á, at her var bert annar parturin eftirspurdur, nevnlíga lön-takarafelagini.

— Annars haldi eg ikki, at tað er rætt, sum Jóannes Dalsgaard ferir fram, at tað er nóg strævnari at vera lön-takari í dag enn fyrr, legði Ólaf Olsen aftrat.

Útróðarmenn ikki við

Adolf Hansen úr Fiskivinnu-flokkinum kundi sum heild taka undir við lógini. Okkurt kundi to verið óðrvisi. M.a. var hann harmur um, at útróðarmenn ikki eru við í nýggju lógini. Hann spurdi um ætlanin er at stavnsbinda fólk og visti til grein seks í uppskotinum, sum sigur, at lön-takari, ið ikki hevur vunnið rætt til fritíð við lön ella fritíðarløn í 26 dagar, hevur to rætt til at taka fri uttan lön ella fritíðarløn í upp til 26 dagar í fritíðini.

Karin Kjelbro úr tjóðvæðisflokkinum helt, at nevndin, sum hevur arbeitt við lógaruppskotinum, hevur havt ov smala umboðan. Við hesum sipaði hon til, at allir partar á arbeiðsmarknað-

inum áttu at verið umboðaðir í nevndini og helt hon, at so átti at verða, nú málið fór at fáa viðgerð í arbeiðsmarknaðarmálannevndini.

Karin Kjelbro helt annars ikki — eins og Agnar Nielsen — at upphitingin á arbeiðsmarknaðinum bert er av tí góða. Hon visti á óhepnu avleiðingarnar við at donsk kredittfeløg eru komin inn á føroyska marknaðin, sum ger tað trupult hjá samgonguni at halda skil á búskapinum.

Huga um heilsuna!

Hvat viðvikur innflutningi av fremmandari arbeiðsmegi, so helt Karin Kjelbro, at føroyingar eiga at vera teir síðstu til at forða fólk at koma til Føroya at arbeiða, nú vit sjálvar eru so nógva aðra staðni og arbeiða. Hon visti á, at áheitan var komin nógva staðni frá um at sleppa til Føroya at arbeiða, og at her ofta var talan um fólk við trupulleikum. Karin Kjelbro visti á íbúðarneyðina í Føroyum og helt fyri, at hon fór ikki at verða frægari, um fleiri útlendingar koma til Føroya at arbeiða.

Hvat viðvikur lógini, so visti Karin Kjelbro á, at henda samgongan visir heilsu hjá fólkum stóran áhuga og sipaði við hesum til longda fritíð. Hon helt tað vera gott við einum fritíðargrunni, sum skal tryggja lön-takarum ferueningin, tí í dag er stóðan tann, at har arbeiðsgevarar fara á húsagang, har missa lön-takararnir sínar ferupengar.

Hon helt uppskotið vera eitt domi um rættan sosial-politikk.

Tordur Niclasen úr Kristilíga fólkaflokkinum visti á, at tey, sum eru lön eftir donskum sáttmála, fáa 12,5% í fritíðarløn, og spurdi hvi landsstýrið hevði ásett prosentíð til 12.

Hann visti á, at tey flestu ynskja sær fritíðina, tá børn-in hava fri og spurdi, um tað ber til at leggja fritíðina, sum ein sjálvar hevur hug til. — Eg trívist neyvan at tað ber til á øllum arbeiðsplássum at geva fólk fri, tá tey ynskja

tað.

Tordur Niclasen spurdi síðani um kvinnur, sum skulu í barnsbúðarfarloyvi, hava rætt til at fáa fritíðina lagda afturat farloyvinum. — Sjálvandi skal hetta ikki smoyggjast niður yvir høvðið, men gott hevði verið at havt slíka skipan hjá teimum, sum ynskja tað.

Sakligt orðaskifti

Vilhelm Johannesen, landsstýrismaður, takkaði fyri eitt sera sakligt orðaskifti. Hann greiddi stutt frá innihaldinum í lógini.

Hann helt m.a., at tað hevur stóran týdning fyri lön-takararnar, at tað nú vera lön-takarafelagini, sum skulu hava fritíðarpeningin um hendi og helt, at meðan tað fyrr hevði verið Postverkíð og Arbeiðsgevararnir, sum fingi áðoðan av at fáa bæði rentur og líkvaning kapital, tí tey umsótu fritíðarpeningin, so eru tað nú felagini hjá arbeiðarunum, sum fáa henda áðoða.

Vilhelm Johannesen segði í aftursvari til Ólaf Olsen, at tað er ikki óvanligt at leggja seg út í sáttmálavíðurskipti í einum skeiði, men helt annars ikki, at her vóru stórar broytingar annað enn tað, at í hesum skeiðinum hækka fritíðarprosentíð við umleið 3/4 prosentum.

Hann helt annars ikki, at nakar ivi eigur at vera um, antin tað er rætt at halda fri ella ikki. — Arbeiðsgevarar skulu hava skyldu til at geva fólk fri, tá henda er ásett at vera.

Skattatrekkið

Hvat viðvikur skattatrekk-inum so segði Vilhelm Johannesen, at tá samtíðarskattaskipanin kom í gildi, so var tað, at spurningurin um fritíðarpeningin to seg upp av álvara. Flestu lön-takarar fingi eitt óvanliga høgt skattatrekk, tá fritíðarpen-ingurin í 1984 varð útgoldin og hetta stóð við í fleiri vikur.

Undanfarna landsstýri hevði áhuga í at broyta hesi víðurskiptini, men við tað at hetta er umfangandi arbeiði,

rakk tíðin ikki til.

Ætlanin við nýggju lógini á hesum øki, segði Vilhelm Johannesen víðari, er at fritíðarlønin í øllum forúm skal gjaldast út saman við lönini og latast avvarðandi lön-takarafelag ella almenna fritíðargrunninum í varðveitslu.

Summi lön-takarafeløg vilja hava, at fritíðarlønin verður skattast so hvørt, men at skatturin verður eftirhildin í lönini, soleiðis at fritíðarløn-in, tá hon verður útgoldin, er óskerd. Avleiðingarnar av hesum er eitt eyka skattatrekk uppá umleið 100 kr. um vikuna, men hinvegin gevur hetta einki eyka trekk, tá fritíðarløn verður útgoldin, segði Vilhelm Johannesen.

Víðari segði hann, at onnur lön-takarafeløg vilja hava, at fritíðarlønin verður skattast sum vanligt, tá hon verður útgoldin.

— Hetta gevur einki eyka trekk gjøgnum árið, men kann geva eitt trekk uppá 50%, tá fritíðarlønin verður útgoldin og í tíðini beint aftaná.

Reglur ikki við

— men

Landsstýrismaðurin við-gekk, at regur um hetta eru ikki við í sjálvari lógini, men við heimild í samtíðarskatta-lógini kann líkningsvaldið við kunngerð áseta hesar reglur. Og tað verður sjálvandi gjørt, legði hann aftrat.

Hann helt tað vera teknískt møgulegt at brúka báðar mátarnar og segði, at her kunnu felagini so sjálvi velja.

Vilhelm Johannesen kom eisini inn á sjálva samansettingina av nevndini, sum hevur arbeitt við uppskotinum og segði, at tað primera við uppskotinum var sjálv skattatíðin. Og tað eru jú lön-takararnir, sum rínda skattin av feruløn og var tað tí einki lög í tí, at tað vóru umboð fyri lön-takararnar, sum umrøddu hesar spurningar.

Hann nevndi eisini, at domi er um, at arbeiðsgevarar eru fleirnir um lógina, tí teir sleppa undan stríði og sleppa

Fleiri brøv

Í samband við viðgerðina av nýggja lógaruppskotinum um fritíð við lön hevur tingið fingið tvey brøv. Annað er frá Føroya Skipara- og Navigatørfelag, sum biður um at fáa ein fund við lögtingsins arbeiðsmarknaðarnevnd um málið. Felagið vil fegið hava tingmenn at úgreina nærri ávisar greinar í lógini.

Hitt brævið er frá Føroya Arbeiðsgevarafelag, sum m.a. sigur, at tað er spell, at tá slíkt uppskot verður smíðað, at áhugi ikki hevur verið fyri at geva teimum víðmerkingum, sum arbeiðsgevarafelagini kundu havt, gætur. Sagt verður, at hetta eru víðurskipti, sum einsvæl og lön-takarar eisini arbeiðsgevarar hava tætt inn á lívið.

Arbeiðsgevarafelagið visir á, at nú koma so eisini fiskimenn undir skipanina. Hetta kann geva ymsar trupulleikar at umsita, tá ið havt verður í huga, at her er talan um partløn fólk, og at harumframt er talan um lön-móttakarar, ið ikki hava sama fasta forholði til ein ávisan arbeiðsgevara, sum lön-takari vanliga hevur tað.

Víðari skrivur Føroya Arbeiðsgevarafelag í brævinum:

«Sum kunngutt, so stendur í øllum sáttmálum millum fiskivinnufelagini uttan undantak, at hýringin er bert gjaldandi fyri ein tús í senn.

Av § 15 í lógaruppskotinum tykist tað at framganga, at landsstýrið ger sær greitt, at her kemur at verða brúk fyri ásetan av serligum

reglum, og framgongur av orðingini í greinini, at ein kann hugsa sær her at taka upp samráð við víðkomandi lön-takarafelag, tá slíkar reglur skulu smíðast.

Hvi ein ikki kann hugsa so vítt og fritt, at víðkomandi arbeiðsgevarafelag eisini kann vera gott í ráðum í hesum sambandi og eisini kann hava eitt loyalt orð at skula hava sagt, er fyri okkum nakað torskilt.

Og meðan vit eru við tað torskilda, so duga vit ikki rættiliga at siggja nakað endamáli, at tað skal vera neyðugt at broyta ta skipan, sum hevur verið frá tí at lógin um fritíð við lön kom í 1951 og til denna dag, at arbeiðsgevarin hevur um hendi tann pening, sum lön-takarin skal halda fritíð fyri, til upphæddin skal gjaldast víðkomandi. Hann er væl líka so nær til at taka sær av hesum peningi og víðkomandi lön-móttakarafelag og hvat trygd fyri peninginum víðvikur, so er hann ivaleyst í einsvæl tryggari varðveitslu hjá arbeiðsgevarinum og hjá einum lön-móttakarafelag.

Samanumtikið, so fyríkoma tær føroyskt smíðaðu reglurnar okkum ikki nóg væl gjøgn-umarbeiddar og gjøgn-hugsaðar, og vilja vit tí hervið gera vart við, at vit fara at loyva okkum at ganga út frá, at vit fáa høvi til at lata okkara rødd hoyra í samband við tað nevndararbeiði, ið eyðsæð má koma at fara fram í samband við viðgerðina av málinum í sjálvum lögtinginum.»

um, at skula skava pening saman til 2. mai.

Barnagarðs-mentalitetur

Jógvan Sundstein hevði eisini orðið. Hann visti á, at lógin ber í sær hækking í lönini hjá stórum parti av lön-takarunum og segði, at tá verða so aðrir bólkir við sviðið so, eitt nú lærarar, sum ikki koma undir lógina.

Hann spurdi, hvi ikki fritíðarlønin kundi útgjaldast til sjálvan lön-takarar beinanvegin heldur enn til eitt felag. — Hetta er einki annað enn tann reini barnagarðs-mentalitetur mótvægis lön-takarunum.

Jóannes Dalsgaard helt, at tað er neyðugt at tryggja, at lön-takararnir fær sína fritíðarløn. Hann helt tað ikki vera rætt at lata honum hesar pengar í hondina saman við lönini annars. — Tað er eitt alment gjaldandi fakráttarlígt prinsipp, at fritíðarløn-in skal ikki útgjaldast fyr enn ferian verður hildin. Fritíðin er eitt arbeiðaravendartil-tak, og tí skulu fólk halda feru.

Hann visti á, at trýstíð, sum liggur á arbeiðarunum í

dag, nógva staðni er nóg stórri enn fyrr og tí er avgerandi neyðugt at tryggja fólk feru við lön.

Hann nevndi eisini, at landsstýrið átti at tikið gamla uppskotið hjá Óla Jacobsen, fiskimannafelagsformanni um minstuløn til fólk á flakavirkjum til viðgerðar aftur.

Jógvan Sundstein kundi ikki taka undir við «formyndaratankaganginum» hjá Jóannesi Dalsgaard, sum hann málbar seg.

— Landsstýrið skal tvinga fólk til at halda feru tá og tá, ein hevur ikki álit á fólk, at tey sjálvi kunnu gera hetta av.

Vilhelm Johannesen spurdi Jógvan Sundstein, hvussu tað tá bar til, at fólkaflokkurin gekk við til at seta samtíðarskattaskipanina í verk og helt, at her tosaði Jógvan Sundstein við tveimum tungum, tí samtíðarskatturin gjørdi jú, at fólk ikki sjálvi sluppu at velja, nær tey gjalda sín skatt.

Lógaruppskotið um fritíð við lön for í arbeiðsmarknaðarmálannevndina.

jan